

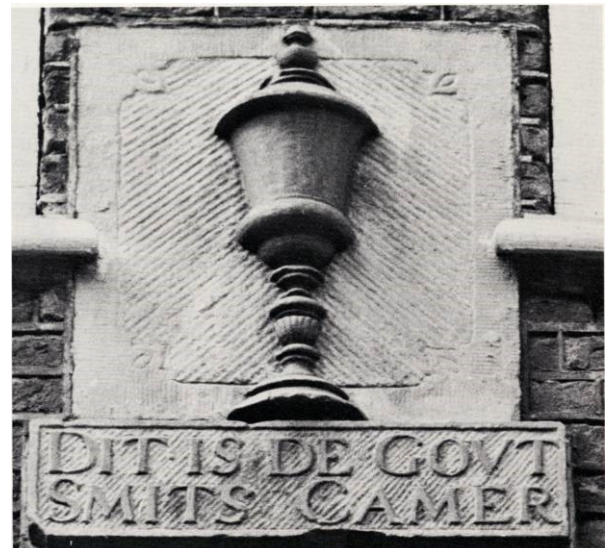
Donkere Begijnhof 8 gevelsteen - DIT · IS · DE · GOVT SMITS CAMER

Hier staat het voormalige gildehuisje van de goudsmeden uit de zeventiende eeuw. Het was een gilde dat reeds lang vóór 1572 bestond en samen met het Lucasgilde een altaar had in de Grote Kerk. In dit huisje was tot 1798 het goudsmidsgilde gevestigd.

Gevel

Gevelsteen

Op de hoek van het Goudsmidspleintje - Donkere Begijnhof 8 – bevindt zich het voormalige gildehuisje van de goudsmeden uit de zeventiende eeuw. Het was een gilde dat reeds lang vóór 1572 bestond en samen met het Lucasgilde een altaar had in de Grote Kerk. In dit huisje, waar tot 1798 het goudsmidsgilde was gevestigd en hier een bloeitijd beleefde, was de bekende Begijnenpastoor Hugo Goudsmid werkzaam. Goudsmids achternaam ontstond – naar een veel gevolgde gewoonte van die tijd - naar zijn beroep vernoemd.

Goudsmid is de stichter geweest van het klooster der reguliere kannunniken van St. Augustinus. Van deze instelling, beter bekend als het „Klooster van Onze Lieve Vrouwe Visitatie", hoort men reeds in 1400. Na de dood van zijn vrouw in 1368 ging Goudsmid over tot de geestelijke orde, studeerde veertien jaar en werd in 1382 tot priester gewijd; een ambt dat hij tot 1421 zou bekleden. Een mooie gevelsteen siert ons oude gildehuisje. Hierop ziet u een afbeelding van een goudsmidsbeker, het attribuut van St. Eloy, schutspatroon van het gilde. Op de steen staat voorts nog te lezen; „Dit is de Goutsmitscamer". In 1798 werd het goudsmidsgilde opgegeven.

Om nog even in te haken op het gildewezen: Het mag bekend worden geacht dat vroeger de handwerkslieden georganiseerd waren in broederschappen of gilden, die werden bestuurd door een deken en zogenoemde vinders. De gilden ontstonden in Haarlem reeds in de veertiende eeuw en hielden stand tot plm. 1780. In enkele gevallen soms wel langer. Dekens en vinders stelden regels en wetten, reikten leerbrieven uit en bepaalden wanneer een "gezel" werd bevorderd, beoordeelden proef- en meesterstukken en gaven voorts nog allerhande aanwijzingen. Zij bemoeiden zich eveneens met de lonen en gingen over de prijzen der producten. Men koos voor de gilden meestal een heilige tot schutspatroon. Als zodanig noem ik u - buiten de bovenbesproken St. Eloy voor de goudsmiden - St. Martinus (brouwers), St. Jozef (timmerlieden), St. Lucas (kunstschilders), St. Nicolaas (kooplui) St. Joannes de Doper (scheepsmakers) en vele anderen.

Een der oudste gilden is het Onze Lieve Vrouwengilde, ook wel genoemd de „Broederschap der Heilige Moeder Gods". Van dit gilde hoort men reeds in 1307. De schuttersgilden hebben eveneens een respectabele leeftijd bereikt (reeds in het begin van de vijftiende eeuw wordt hierover gesproken) en kozen als beschermheiligen St. Joris en St. Sebastiaan of St. Adriaan, respectievelijk voor de kruisboog- en handboogschutters.

In de Gasthuisstraat en op de plaats van het voormalige St. Michael-vrouwen- klooster (het huidige Proveniershuis) vindt u de doelhuizen van de beide schuttersgroepen. In de toekomst hoop ik hierop nog nader in te gaan.

De „Goutsmitscamer" is gerestaureerd door architect J. Smidt in opdracht van de „Stichting Diogenes Haarlem". De heer Smidt heeft de tuitgevel gehandhaafd alhoewel in een vroegere tijd het huis waarschijnlijk een trapegevel moet hebben gehad, Verrassend is de toevoeging van een unieke opkamer en een zich daaronder bevindend keldertje. Vermoedelijk gaat de oudste vorm van dit huisje terug tot de middeleeuwen.

Vereniging Hendrick de Keyser, Goudsmidspleintje 1, Donkere Begijnhof 8, Haarlem

In de 17de en 18de eeuw was hier het gildehuis van de goud- en zilversmeden gevestigd. Een ouder huis op deze plaats maakte in de middeleeuwen deel uit van het Begijnhof. Tot 1586 werd dit huis bewoond door een begijntje. Met de opheffing van het Begijnhof kwam het in bezit van de stad.

In 1626 werd het pand bestemd 'tot accomoditeyt van de vinders van 't Goudsmitsgilde omme de keuren van haer zilver te proeven en te fineren'. Het kreeg toen zijn huidige gedaante: een puntgevel met vlechtingen en ontlastingsbogen van natuur- afgewisseld met baksteen boven de vensters. Uit deze tijd stamt ook de gevelsteen met de gouden beker. In de 'keurkamer' van het huis werd vergaderd door de gildemeesters. Na de opheffing van de gilden in de Franse tijd kreeg het huis zijn functie als woonhuis terug.

Het huis heeft een begane grond en een verdieping. De voorzijde is onderkelderd en ligt een meter hoger. Hier was de grote zaal van de gildemeesters. De kelder was vanaf de straat toegankelijk en bevatte een kleine keuken met een waterkeldertje en een secreet, die waren ondergebracht in het pothuis. Omstreeks 1900 werd de toegangsdeur aan de Donkere Begijnsteeg aangebracht. Oorspronkelijk bevond deze zich aan de voorzijde.